خبر

اکران مستند «هیچ‌کس منتظرت نیست»

مستند سینمایی «هیچ‌کس منتظرت نیست» به کارگردانی محسن اسلام‌زاده با موضوع توجه به زنان آسیب‌دیده از هفته آینده اکران خود را آغاز می‌کند.

این مستند سینمایی محصول مرکز مستند سوره به کارگردانی و تهیه‌کنندگی محسن اسلام‌زاده است که از هفته آینده در سینماهای منتخب سراسر کشور روی پرده می‌رود. همزمان با نزدیک شدن به اکران این مستند که روایتی از زندگی زنان کارتن‌خواب و آسیب‌دیده از اعتیاد است از جدیدترین پوستر آن با طراحی محمدتقی‌پور رونمایی شد.

در خلاصه داستان این اثر آمده است: «سپیده علیزاده چند سالی می‌شود که مسئول مرکز نگهداری زنان کارتن‌خواب در میدان شوش تهران است. زنانی که به این مرکز مراجعه می‌کنند، اغلب دچار آسیب‌های اجتماعی از قبیل اعتیاد و روسپیگری شده‌اند و خانواده، آنها را طرد کرده است. مونا یکی از همین زن‌هاست که پس از آشنایی با سپیده علیزاده و ترک اعتیاد، معاون او در مرکز نگهداری زنان می‌شود. حال، اما مونا دچار چالش شده است ...» این مستند سینمایی پیش از این در چهلمین جشنواره فیلم فجر و پانزدهمین جشنواره بین‌المللی سینماحقیقت، حضور یافته بود که موفق به کسب جایزه ویژه بهترین فیلم مستند از نگاه داوران ناجی هنر در بخش ملی این جشنواره شد. این مستند همچنین در اولین حضور بین‌المللی خود در بخش مسابقه مستندهای بلند هجدهمین دوره جشنواره «سینمای مسلمان کازان» به نمایش درآمد.

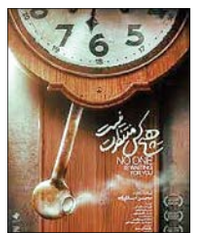

جشنواره

سومین روز جشنواره سینما حقیقت

امروز چه مستندهایی ببینیم؟

شانزدهمین جشنواره بین‌المللی سینما حقیقت در حالی سومین روز خود را شروع می‌کند که ۱۶اثر در پنج بخش بلند، کوتاه، نیمه‌بلند، شهید آوینی و خارج از مسابقه در معرض دید عموم قرار می‌گیرند.

قبل از توضیح درباره این آثار لازم می‌دانیم عنوان کنیم بیشتر آثاری که در این رویداد به نمایش درمی‌آیند، اکران آنلاین بیشتر از نیمی از آثار در سامانه هاشور دارند و علاقه‌مندان می‌توانند بخش قابل‌توجهی از فیلم‌ها را با مراجعه به این سایت و خرید بلیت از خانه یا محل کار و حتی با تلفن همراه ببینید، با این وجود باز پیشنهاد ما حضور در فضای گرم و پرشور پردیس سینمایی ملت به عنوان خانه جشنواره در این دوره و تماشای فیزیکی فیلم‌هاست.

اینجا و در این مجال اندک سعی می‌کنیم طبق تقویم و جدول جشنواره، صرفا به عنوان نمونه تماشای برخی فیلم‌ها را به شما پیشنهاد دهیم.

اگر امروز گذرتان به پردیس سینمایی ملت افتاد، تماشای این مستندها را از دست ندهید.

مستندهای دیوارهای مرز و عزیز دو مستند نیمه‌بلند این دوره هستند که از ساعت ۱۴تا ۱۶در سالن یک به نمایش درمی‌آیند. آب ما را خواهد برد نیز در بخش مسابقه نیمه‌بلند ملی و بین‌المللی میزبان علاقه‌مندان می‌شود. مستندی که محمد احسانی سوده دهنوی با نگاهی به تاثیرات اجتماعی و اقتصادی سیل مهیب سال ۹۸ در ایران ساخته است.

پیله ابریشم به کارگردانی محسن آقای و تهیه‌کنندگی محمدتقی ستجانی نیز تنها مستندی بلندملی است که از ساعت ۱۷-۱۶ در سالن شماره یک اکران می‌شود. داستان این مستند که در ژانر مردم‌شناسی اجتماعی است درباره موضوع ترنس‌ها در جهان و ایران و پاسخ به این سؤال است که آیا ترنس درواقع وجود دارد یا ساخته و پرداخته برخی نظریات است که اثبات نشده‌اند.

اپی بین مرگ و زندگی، آت اوغلان و غیرمسکونی هم سه اثر بخش بلند ملی و بین‌المللی این دوره جشنواره سینماحقیقت هستند که در سومین روز جشنواره در سالن یک پردیس ملت اکران می‌شوند. اپی بین مرگ و زندگی محصول مشترک مهدی سالکی و فیراس رازک از سوئد است و غیرمسکونی ساخته مسعود زارعیان است و قصه روحانی‌ای را روایت می‌کند که برای رفع مشکلات مردم به حاشیه شهر مشهد می‌رود و در آنجا با بحران روبه‌رو می‌شود.

۶۴۱۰روز اسارت به کارگردانی زهره نجف‌زاده(با محوریت زندگی و اسارت جانباز خلبان شهید سیدالاسرا حاج حسین لشکر)، عملیات دماوند به کارگردانی علیرضا مشکور(با موضوع جنگ پنهان ایران در ظفار عمان) و ضیاالدین اثر محمدرضا کوهستانی(مستند کمتر شنیده شده از زندگی قرآنی رهبر معظم انقلاب) نیز سه اثری هستند که با تمرکز بر حوزه مقاومت، انقلاب اسلامی و دفاع‌مقدس است در بخش شهید آوینی اکران می‌شوند. فیلم‌های ماهر اثر محمد سلیمی راد(درخصوص یک خبرنگار اهل کردستان عراق که در جنگ با آمریکا با صدام بینایی‌اش را از دست داده است) و رضایت مادر اثر امین لطفی شهپر(با محوریت زندگی شهید امیر امیرگان) نیز دو اثر مسابقه بخش کوتاه هستند که از ساعت ۱۶ تا ۱۸ در سالن دو به نمایش در می‌آیند. مازیار آل داوود، هیپکوتیزم و زومرهای ایرانی نیز به عنوان سه اثر خارج از مسابقه در روز سوم در معرض دید مخاطبان قرار می‌گیرند.

در گفت‌وگوی «جام جم» با فرشاد افشین‌پور، مستندساز بررسی شد

تجربه ۵ مستند بلند در دنیای وحشی زاگرس

ساناز قنبری
گروه فرهنگ و هنر

فرشاد افشین‌پور از مستندسازان فعال در عرصه محیط‌زیست و حیات‌وحش است. افشین‌پور با مستندهایی که طی سال‌های اخیر ساخته به منبعی مهم برای پژوهشگران و محققان بدل شده است. او امسال با مستند بلند «دنیای وحشی زاگرس» در شانزدهمین دوره جشنواره بین‌المللی سینما حقیقت حضور دارد و درباره موضوع مستندش می‌گوید: «این فیلم سفری است برای دیدن کوه‌های شگفت‌انگیز و ملاقات با کسانی که در تمام زمان‌های سال تلاش می‌کنند تا در این کوهستان زندگی کنند و به نسل خود امتداد ببخشند». با فرشاد افشین‌پور در جام‌جم گفت‌وگویی درباره مستند دنیای وحشی زاگرس انجام دادیم که در ادامه می‌خوانید.

با این‌که چند سالی است به واسطه درخشش چند مستند خاص به مستندهای حیات‌وحش و محیط‌زیست بیشتر بها داده می‌شود، اما در کل در این حوزه آثار کمی تاکنون تولید شده؛ چرا موضوع حیات‌وحش در منطقه زاگرس را برای ساخت مستند دنیای وحشی زاگرس انتخاب کردید؟

من مستندساز حوزه حیات‌وحش هستم و دوست دارم در حوزه زیست‌محیطی فیلم بسازم. از سال ۸۹ با مستندسازی در همین حوزه فعالیتم را شروع کردم و در نظر دارم این راه را ادامه دهم. چهار فیلم قبلی‌ام هم بلند بودند و در چهار جشنواره سینما حقیقت و سه جشنواره فیلم فجر حضور داشتند. جالب است بدانید تمام فیلم‌هایم را در حوزه زاگرس ساختم. دنیای وحشی زاگرس، حاصل تجربیاتی است که طی ۱۰سال مستندسازی به‌دست آوردم. می‌توان گفت این کار به لحاظ محتوایی و دغدغه‌مندی به نوعی عصاره کارهای قبلی است، اما خلاقیت ونوآوری‌ای در این اثر وجود دارد که در کارهای قبلی نبوده. پس این مستند را کامل‌ترین اثرم می‌دانم که امیدوارم مورد توجه مخاطبان قرار بگیرد. این مستند بخشی از سیمای طبیعی و حیات‌وحش کوهستان زاگرس را به تصویر می‌کشد.

رشته‌کوه زاگرس، گستره وسیعی دارد. از کرانه‌های دریاچه وان در جنوب شرقی ترکیه آغاز می‌شود و پس از گذشتن از استان‌هایی در ایران تا شمال عراق امتداد می‌یابد. برای ساخت این مستند به ترکیه و عراق هم سفر کردید؟

بله، کوهستان زاگرس در سه کشور گسترده است. طول آن چیزی معادل ۱۷۰۰کیلومتر است و از ۸ هشت استان ایران عبور می‌کند. این وسعت، کار ما را برای پرداخت به موضوع و فیلمبرداری سخت می‌کرد. مثلا برای ورود به کشورهای دیگر با چالش‌هایی روبه‌رو بودیم و بعد مکان اذیت‌مان می‌کرد و همین مسأله باعث طولانی شدن روند فیلمبرداری شد. این کوهستان یکی از ۱۰کوهستان برجسته و مهم دنیا به لحاظ زمین‌شناسی و از ارزشمندترین کوهستان‌های جهان به لحاظ اقتصادی است. چون عظیم‌ترین منابع نفتی و معادن را در اختیار دارد. همچنین به لحاظ تاریخی در هزاره سوم، دوم و اول قبل از میلاد دامنه‌های شرقی و غربی این رشته‌کوه و زاویه جنوب غربی ایران یکی از مراکز مهم تجمع اقوام گوناگون در جهان بوده است که دارای نژادی مشترک، فرهنگ و تمدنی مشابه با حکومت‌های تقریبا مهم بوده‌اند که در رأس آنها ایلام قرار داشت. همچنین نیمه‌شمالی رشته‌کوه زاگرس در دوره ایران باستان محل زندگی ماد‌ها بوده‌است. هرچند وسعت جنگل‌های این رشته‌کوه نسبت به گذشته کاهش یافته، اما همچنان گونه‌های گیاهی و جانوری کمیاب و بعضا در حال انقراض را در خود جای داده است. درضمن طول این کوهستان با چین‌خوردگی‌هایی که دارد از فضا و کره ماه نیز قابل تشخیص است. تمام مواردی که ذکر کردم زیستگاه جنگلی زاگرس را به یکی از مهم‌ترین مناطقی تبدیل کرده که نقش بسزایی در معرفی حیات‌وحش و جاذبه‌های طبیعی دارد.

از نظر شما، جایگاه پژوهش در مستندهایی که با یک روند طبیعی و سیال زندگی روبه‌رو هستند، کجاست؟

این مستند را کلا بر مبنای پژوهش ساختیم. پژوهش درباره کوهستان‌ها خیلی مشکل است و به همین علت منابع تخصصی در این باره کم است. بنابراین وقتی من یا مستندساز دیگری فیلمی با این محوریت می‌سازد برای آیندگان هم می‌تواند به عنوان یک مرجع مورد استفاده پژوهشگران قرار بگیرد. از نظر من چنین مستندهایی یعنی پژوهش. به همین دلیل همواره معتقدم پژوهش پیش‌شرط اصلی در مستندسازی است. زیرا مستندسازی معمولا عرصه کاوش و اکتشاف است.

همان‌طور که گفتید مستندهای حیات‌وحش گنجینه بسیار مهمی محسوب می‌شوند. سینماگران فعال در این حوزه با انواع مشکلات کوچک و بزرگ که از جمله مهم‌ترین آنها مشکلات مالی است، اثری را تولید می‌کنند. فکر می‌کنید سینمای مستند تا چه اندازه باید مورد توجه و حمایت سازمانی از نظر تخصیص بودجه قرار بگیرد؟

برآورده هزینه تولید یک مستند اصلا قابل پیش‌بینی نیست. چون در طول کار هر لحظه ممکن است بر اثر سانحه‌ای در طبیعت، قسمتی یا تمام تجهیزات از بین برود یا اتفاقی برای مستندساز و گروهش بیفتد. خاطرم هست سال ۹۰ یک هواپیمای سبک اجاره کرده بودیم که بتوانیم فیلمبرداری هوایی برای اولین مستندم را انجام دهیم. در آخرین لحظات فیلمبرداری این هواپیما با مشکلی فنی مواجه شد و سقوط کردیم. بر اثر همان سانحه پای راستم شکست و در جراحی ۵۲سانت پلاتین داخل پایم گذاشتند. خلبان هواپیما هم دچار شکستگی از ناحیه دنده‌ها شد و بعد از ۱۱سال همچنان با مشکلات عدیده‌ای دست و پنجه نرم می‌کند. می‌خواهم بگویم مستندساز به لحاظ جسمانی دائم در معرض خطر است. از سوی دیگر مستند حیات‌وحش خیلی ابزار محور است و مثل مستند اجتماعی نیست که به دلیل جذابیت موضوع با یک هندی کم یا حتی موبایل و دوربین در دست ساخته شود. مستند حیات‌وحش ملزومات زیادی نیاز دارد و پروژه بسیاری گرانی است. مستند حیات‌وحش ایران هم اگر می‌خواهد به بقای خود ادامه دهد باید به ابزارهای جدید دسترسی داشته باشد و خودش را به‌روز نگه دارد. نکاتی که ذکر کردم از جمله مخاطراتی که مستندسازیک عمر با آنها دست به گریبان است. کسی که می‌خواهد مستندسازی کند باید یکسری از مسائل را پیشاپیش برای خود حل کند و احتمال بالای بروز خطر و اتفاق را در حین کار بدهد. البته در کنار این سختی‌ها پایان کار یک مستند شیرینی وصف ناشدنی ای برای سازندگانش دارد.

مستند دنیای وحشی زاگرس چه تاثیری روی جامعه می‌گذارد؟

این‌گونه مستندها چند کارکرد دارند. اولا با نمایش پتانسیل و ظرفیت‌های یک منطقه می‌توان افکارعمومی و سرمایه‌گذاری را نسبت به آن منطقه جلب کرد. مثلا وقتی مخاطب زوایای مختلف طبیعی و حیات‌وحش زاگرس را می‌بیند بیشتر راجع به آن تحقیق می‌کند و متوجه می‌شود از بین بردن یک گونه گیاهی ممکن است کل اکوسیستم را از بین ببرد. همچنین ساخت این‌گونه مستندها به نوعی تشکر و قدردانی از داده‌های الهی هم هست. چراکه مستندهایی که درباره طبیعت و حیات‌وحش است به نوعی به مخاطب یادآوری می‌کند داده‌های خداوند قابل شمارش نیست. پیغام اصلی مستند دنیای وحشی زاگرس هم همین هشدار همیشگی است که چه خطری زمین و موجودات دیگرش را تهدید می‌کند و ما انسان‌ها چگونه می‌توانیم در حفظ آن بکوشیم.

مکث

مهجوریت مستندهای حیات‌وحش

برای مستندسازان مرجعی بالاتر از سینما حقیقت وجود ندارد. دیگر جشنواره‌ها که طی سال برگزار می‌شوند توجه عمده‌ای روی فیلم‌های مستند ندارند و تبعیض بارزی روی فیلم‌های مستند و فیلم‌های داستانی قائل می‌شوند. جشنواره سینما حقیقت برای مستندسازان امید و انگیزه است که نه تنها موجب تقویت مستندسازی در کشور می‌شود، بلکه خود مستندسازان را هم حمایت می‌کند که حتی تا حد فراملی هم برسند. بنابراین جشنواره سینما حقیقت و مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی یعنی محلی که تمام تصمیمات درباره مستندسازی در ایران در آنجا گرفته می‌شود. امیدوارم بخش مستندهای حیات‌وحش که از سال ۹۳ تا امروز از جشنواره سینما حقیقت حذف شده مجدد احیا شود و کنار دیگر بخش‌ها به فعالیت خود ادامه دهد. همچنین این بخش داوران مخصوص به خود را داشته باشد. چون کسانی که در حوزه‌های دیگر کار کرده‌اند و تخصص خاصی در زمینه حیات‌وحش ندارند، نمی‌توانند این بخش را داوری کنند. در کنار مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی، تلویزیون هم رسالت خاص خودش را در این حوزه دارد و باید به مستندهای حیات‌وحش نگاه ویژه‌ای داشته باشد تا این مستندها از مهجور بودن بیرون بیایند و در پایان از تمام عواملی که در ساخت دنیای وحشی زاگرس با جدیت در کنارم بودند، تشکر می‌کنم.

عکس و مکث

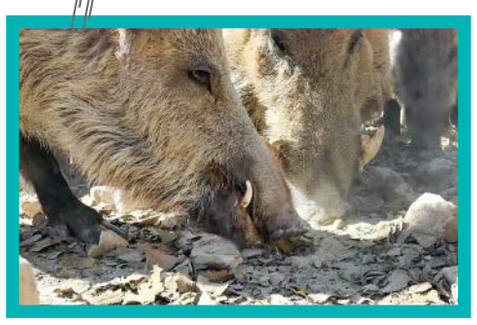

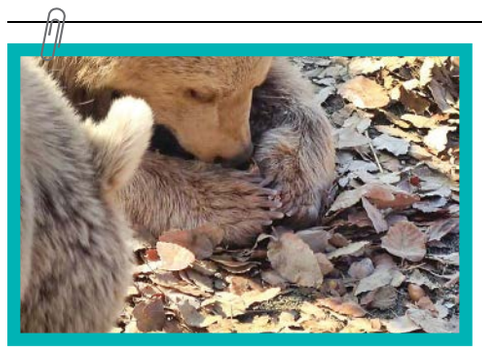

قاب

روایت یک اسارت طولانی

مستند «۶۴۱۰ روز اسارت» به کارگردانی زهره نجف‌زاده، امروز در شانزدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم حقیقت به نمایش درمی‌آید. این مستند به کارگردانی زهره نجف‌زاده، روایتی است از زندگی و اسارت آزاده جانباز، خلبان شهید، سیدالاسرا حاج حسین لشکری. او مظهر و سند تجاوز عراق به ایران است که پیش از جنگ تحمیلی اسیر و آخرین نفر نیز آزاد می‌شود. روایت فراق ۱۸ساله از خانواده، موضوع این مستند است که در بخش آوینی به نمایش درخواهد آمد.

کارگاه

برگزاری نشست «نسل دیجیتال و چالش‌های پیش‌رو»

نشست تخصصی «نسل دیجیتال و چالش‌های پیش‌رو» با سخنرانی دکتر بیژن عبدالکریمی، جامعه‌شناس و دکتر محمد صادق باطنی، مدیر شبکه امید و کودک و استاد مدیریت رسانه امشب ۲۲ آذر ساعت ۲۱ در پردیس سینمایی ملت برگزار می‌شود.

این نشست به بهانه نمایش مستند «زومرهای ایرانی» به کارگردانی امیرحسین خلیل‌زاده و تهیه‌کنندگی سعید الهی که قرار است ساعت۲۰ روی پرده برود، برگزار می‌شود.

زومرهای ایرانی که از اصطلاحی جهانی به معنای اعضای نسل زِد (Z) به‌عنوان اولین نسل اجتماعی بشر که از بدو تولد و نوجوانی با دسترسی به اینترنت و فناوری دیجیتال رشد کرده‌اند، برگرفته شده است. روایت نیازها و روحیات متولدان دهه اول ۸۰خورشیدی در ایران بوده و با هدف روشنگری نزد خانواده‌ها و متولیان دولتی تولید شده است.

این مستند از محصولات مرکز گسترش سینمای مستند و تجربی است که با نگاهی جست‌وجوگرانه و کنجکاوانه سراغ نوجوانان دختر و پسری رفته که جامعه امروز ایران گاهی از شناخت دقیق آنها غافل است.

میز نقد

از نبرد روایت‌ها در میز حقیقت

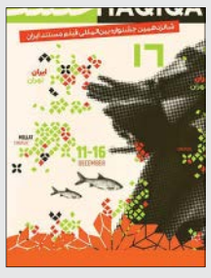

در حاشیه برگزاری شانزدهمین جشنواره بین‌المللی سینماحقیقت، سه نشست با عنوان «میزحقیقت» در سالن ۱۲ پردیس سینمایی ملت در حال برگزاری است.

نشست «مستندسازی و استراتژی‌های رسانه‌ای» با نگاهی به تقابل هیبریدی در عصر حاضر، روز دوشنبه برگزار شد. نشست «روایت‌ها؛ دور و نزدیک» با نگاهی به رقابت روایت‌ها و نقش مستند، روز سه‌شنبه، ۲۲ آذر و نشست «مستندسازان و جهان امروز» با نگاهی به آینده غرب آسیا، نظم نوین جهانی و روابط بین کشورها روز چهارشنبه، ۲۳ آذر برگزار می‌شود. در این نشست‌ها، جاوید رعنا (فعال رسانه و مستندساز پاکستانی، کارشناس تلویزیون‌های بین‌المللی)، عماد حمرونی (روزنامه نگار فرانسوی، مدرس ژئوپلیتیک در موسسه مطالعات سیاسی پاریس و تحلیلگر شبکه‌های المیادین، فرانس ۲۴ و...) ولئونید ساوین (مدرس دانشگاه از روسیه، کارشناس رسانه و مسائل ژئوپلیتیک) و کارشناسان رسانه و سینمای مستند از ایران حضور دارند.